

OŚWIADCZAĆ SIĘ (74) *vb impf*

oświadczać się (70), **oświadszać się** (3), **oświaczać się** (1); oświaczać się *Calep*; oświadczać się : oświadszać się *BibRadz* (9:1), *BielKron* (3:1), *BudBib* (6:1).

się (53), sie (21).

-dcz- (67), -ttz- (2), -dtz- (1).

o *jasne*; -wiad- (45), -wiad- (21); -wiad- *GroicPorz*, *KrowObr*, *Leop*, *OrzQuin*, *RejPosWiecz*³, *WujJudConf*, *BudBib* (8), *SkarŻyw* (2), *ReszPrz* (2), *WujNT* (8), *JanNKar*, *PowodPr* (3), *SkarKaz*; -wiad- : -wiad- *BibRadz* (2:8), *BielKron* (3:1), *CzechRozm* (4:2), *CzechEp* (2:8), *NiemObr* (3:2).

praes 1 sg oświadczać się (19). ◇ 3 sg oświadcza się (14). ◇ 1 pl oświadczamy się (7). ◇ 3 pl oświadczają się (3). ◇ *fut* 1 sg m oświadczać się będę (1). ◇ 3 sg m będzie się oświadczał (1). ◇ *praet* 2 sg m -ś się oświadczał (2). ◇ 3 sg m oświadczał się (10). ◇ 1 pl m pers -smy oświadczyli się (1). ◇ 3 pl m pers oświadczyli się (6). ◇ *part praes act* oświadczając się (10).

Sł stp: oświadczać się, *Cn notuje*, *Linde XVII* (z *Cn*; *XVIII*) w. s.v. oświadczyć.

1. *Zapewniać uroczyście, pod przysięgą, stwierdzać coś, wyznawać; contestari, testificari PolAnt, Vulg, Cn; protestari PolAnt, Calep, Cn* (63) : To gdy rzekł Jezus/ zatrwożył się w Duchu/ á oświadczyając się rzekł/ Záprawdę wam powiem/ że ieden z was zdrádzi mię. *BibRadz Ioann* 13/21; *BielKron* 206; *OrzQuin* Bv; Iáwnie się oświadcza Dawid w śpowiedzi swoiey do Bogá mówiąc: Grzech moy obiawiłem tobie *WujJudConf* 83; *BudBib 2.Esdr* 9/26; Protestor – Oświaczam się. *Calep* [866]a.

oświadczać się komu (7): *Diar* 29, 89; *Leop* 4.Reg 17/13; Przetoż oświadczam się wam dnia dzisieyńszego/ żećiem ja iest czyłt ode krwi wśzytkich. *WujNT Act* 20/26; A oświadczam się zá się káżdemu człowiekowi obrzezującemu się/ iż powinien iest wśzytek zakon pełnić. *WujNT Gal* 5/3, *Apoc* 22/18; *SkarKaz* 421b.

oświadczać się przeciw(ko) komu (5): A wśzakożeś im ty folgował przez wiele lat/ oświadczyając się przeciwko nim Duchem twym przez Proroki twoie/ á což gdy oni nie śłucháli *BibRadz 2.Esdr* 9/30; Śłuchayże ludu moy coć powiem/ zrozumieyże Izraelu gdy się przeciw tobie oświadczać będę/ ábowiemem ja iest Bog á Bog twoy. *BibRadz Ps* 49/7, *2.Esdr* 9/34; *BudBib 2.Esdr* 9/34.

oświadczać się na kogo (2): Bo będzie (to) iestli przepominając przepomniłz Iehowy Bogá twe⁸⁰ [...] oświadczać się ná was dzifia/ że ginąc wyginiecie *BudBib Deut* 8/19, *Zach* 3/6.

oświadczać się przez kogo (5): *Leop* 4.Reg 17/13; *BibRadz 2.Esdr* 9/30; *BielKron* 209v; *BudBib 2.Esdr* 9/30; Ale znáczniey iestczce oświadcza się Bog przez inźnego Proroká mówiąc: iż lud swoy podawał w moc pogáńfká zá trzy grzechy. *PowodPr* 69.

oświadczać się czym (4): áni byli pilni rofkazania twego/ áni świádectw kthoremis się oświadczał przeciwko nim *BibRadz 2.Esdr* 9/34, *2.Esdr* 9/30; *BudBib 2.Esdr* 9/30, 34.

oświadczać się przed kim (5), *przed czym* (1): *Diar* 42; Thedym mówił/ Śłuchayże ludu moy/ oświadczamci się przed tobá [et testificari faciam in te]/ o Izraelu będziełz mię śłuchał. *BibRadz Ps* 80/9; Nieśmiała [cesarzowa] czynić bez práwia kościołowi: ále wołając/ y przed wśzytkim się ludem oświadczyając/ musiałá się z fromotą wroćić. *SkarŻyw* 89; *CzechEp* 216; Oświadczam się iáko niekiedy Moyezłz mówił/ przed niebem y przed ziemiá/ zem wam przelożył żywot y śmierć *ReszPrz* 106, 103.

oświadczać się w czym (20): 1. Dawid z wielkim wfániem modli się Pánu. 11. Oświadcza się w fwey niewinności. 4. Iż się ftrzegł zgromádenia złoćiwych. *BibRadz Ps 25 arg*; tylko iż nie przyfzedł chwały fwey fzukác [*Chrystus*]/ ále chwały Bogá Oycá fwego. [...] iáko się fám w tym oświadczał. *CzechRozm 195; CzechEp 215, 297*; tym tedy duchem [*bożym*] natchnieni będąc Prorocy/ mowili nie iáko fwoie/ ále iáko fłowá Boże/ dla czego/ w tym się oświadczáiąc/ poľpolicie tych fłow wzywáli. *Haec dicit dominus. NiemObr 71*; niechże się nikt nie obraża/ iż fwego (P. Bog widzi) nic nie fzukáiąc/ dobrá poľpolitego iáko mogę wbrod ochraniam. Znam to y fám/ iż niekiedy kęs oftrze: ále dalibog nie złym vmyfłem/ y (iáko mniemam) vcźciwie: y w tym się *folenniter* oświadcżam. *PowodPr 85. Cf Ze zdaniem.*

cum inf (1): Vlmenfes álbó Vlmíanie wyieždźáli przeciw Cefarzowi/ ledwy ie kfobie przypuścił/ áto dlatego/ iż się oświadcżáli być z Luteryany *BielKron 207v.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: w tym (14); iż (23), że (15)] (38): Czego się my warując jako posłańcy od rycerstwa koronnego a braci swej oświadcżamy się, iż na to nie zezwalamy, bo ani zwolić możemy. *Diar 60, 29, 42, 89*; Potym ná blifkich trzech Sądźiech [...] będzie fye oświadczał iáwnnie/ iż o to mężoboyftwo kthoby kolwiek go winował/ gotow káždemu odpowiadác *GroicPorz o2; KrowObr B4v; BibRadz *6, Ps 25 arg, Hab 2 arg; RejPosWiecz³ 96; BudBib Deut 8/19*; A zaľz tego nie pámiętaľz/ iáko się częľto Bog oświadczał w tym/ że on fám bez rády y pomocy czyiey/ pálcámi rąk fwych niebo y ziemię vcźynił? *CzechRozm 36, 24, 97, 259v, 260v; SkarŻyw 336*; Dla tegoć ono y Piotr ś. w tym się oświadcża/ iż nie náľládowáli baiek subtyľnie zmyfłonych/ opowiedáiąc moc Pána Iezufá Chriftuľá/ ále ták/ iáko oczymá widźieli máieľtat iego. *CzechEp 208*; A to koniecznie co by było/ otworzyściey wyľožę/ áby kto nie mnimaľ że ia ták mowie/ iáko zwykli mowić Poetowie *wey iák się oświadcża iż po prostu y fzcźyrze mowić chce. CzechEp 258, 141, 173, 208, 216, 219*; Páweľ Apoľtoľ oświadcża się/ iż wierze Korintczykow pánowác niechćiaľ *NiemObr 18, 81, 95, 119; ReszPrz 103, 106*; Poľlowie ziemfci zroznych Woiewodztw ofwiattzali się ze się im bez prawie dziaľo *PaprUp Iv, K3v; ActReg 76; WujNT Ioann 3 arg, Act 20/26, Gal 5/3; JanNKar D2*; Oświadcża się Pan Bog częľtokroć w ftárym zakonie/ iż on lud Izráelfki/ z dáremney miľośći obraľ fobie był *PowodPr 15, 69.*

Szeregi: »modlic się i oświadczać« (1): Iáko ieľt v Tobiaľzá mľodźzego/ ktory się ták modliľ y oświadczał P. Bogu żonę biorąc: (Ty wieľz iż nie dla roľkofzy biorę żonę/ ále dla chući ku potomftwu [...]) *SkarKaz 421b.*

»opowiedać się i oświadczać« (3): gdyż my się WKM swemu MP i IchM senatorom koronnem opowiedamy i oświadcżamy, że nic takowego na stan rycerski i na żaden iny nie zezwalamy *Diar 89; KrowObr B4v; ReszPrz 103.*

2. Przysięgać na czyjeś imię, wzywać kogoś lub coś na świadka; contestari *PolAnt* (6) :

oświadczać się na kogo kim, czym (2): A iac się oświadcżam tobą oycze ná mátkę fynow twych/ ktorzy przymierza mego ftrzedz nie chćieli. *BudBib 4.Esdr 2/5. Cf* »oświadczać się niebem i ziemią«.

Ze zdaniem dopełnieniowym [iż] (2): A przetoż teraz oświadľżam się Pánem/ ktory mię vtwierdźiľ [...] iż dźiś zábit będzie Adoniaľz *BibRadz 3.Reg 2/24; BudBib Deut 4/26.*

Zwroty: »oświadczać się [na kogo] niebem i ziemią« (1): Oświadczam Cię na was dzisiaj niebem y ziemią [*Contestari feci in vos coelos et terram*]/ iżz ginąc poginiećie rychło z ziemie *BudBib Deut 4/26*.

»oświadczać się Panem« (3): *BibRadz 3.Reg 2/24, Iudith 13/19*; Oświadczam Cię Pánem [*Et vivit Dominus*] który mię łtrzegł w tey drodze kędym chodziłá/ bo oblicze moje przywiodło go ku zginieniu/ á nie popełnił zemną żadney łprofney áni obrzydłey złości. *BudBib Iudith 13/19*.

3. Napominać uroczyście, pod przysięgą; testari, testificań Vulg (4) :

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby] (4): Potym iechał [*Antenor*] do Acháye gdzye był Kaftor y Polux/ prończąc tákież y oświadczałię sie/ áby wrocili krolewską łiostrę. *BielKron 55v; WujNT 1.Thess 2/12, Eph 4/17, 1.Tim 5/21*.

W połączeniu szeregowym (1): Iákoż wiećie iżełmy káżdego z was (iáko óćiec dźiatki łwoie) nápominali y ćiefzyli/ y oświadczałi Cię ábyćie połtępowáli przyłtoynie w Bogu/ który was wezwał do łwego krolełtwá y chwały. *WujNT 1.Thess 2/12*.

Zwroty: »oświadczać się przed Bogiem i Jezu Chrystem (a. Chrystusem Jezusem)« (2): Oświadczam Cię przed Bogiem y Chriłtufem Iełufem [*Testor coram Deo et Christo Iesu*] y ánioły wybrányimi/ ábył tego łtrzegł opócz vblíženia/ nic nie czyniáć z przychyłności ku ktorey łtronie. *WujNT 1.Tim 5/21, 2.Tim 4/1*.

»oświadczać się w Panu« (1): To tedy powiedam y oświadczam Cię w Pánu [*Hoc igitur dico et testificor in Domino*]: ábyćie Cię więcey nie łprawowáli iáko Cię Pogánie łprawuiá w prozności vmyłłu łwego/ zácimiony máiáć rozłádek *WujNT Eph 4/17*.

Szereg: »powiedáć i oświadczać się« (1): *WujNT Eph 4/17 cf »oświadczać się w Panu«*.

4. Opowiadać się za kimś, po czyjejs stronie [przy kim] (1) :

Szereg: »popisowáć się i oświadczáć« (1): tom też o nim/ co rozumiem z dárowánia Bożego/ y z Patrefow kátholiki Rzymłkiey nápiłáł. Popiłuiáć Cię też y oświadcziáć przy iedynym łynu namileyłzym Bożym Iezułie Chriłtułie pánu mym *CzechEp 425*.

Synonimy: **1. opowiedáć się; 3. napominać; 4. popisowáć się.**

Formacje współrdzenne cf ŚWIADCZYĆ.

Cf OŚWIADCZANIE SIĘ